

REPOROD

www.sindikat-preporod.hr

Riječ
predsjednika
**Equi
donati
dentes...**

Sve što pojedinac, pod kapom nebeskom, posjeduje - ili je u znoju lica svoga izborio ili je dobio. Dručiće nije ni sa sindikatima. Do povišicá, novih ili poboljšanih materijalnih i drugih prava te kvalitetnijih uvjeta rada - sindikati dolaze nakon sukoba s poslodavcem ili im se poboljšanja dogode sâma od sebe. I dok su peticije, inicijative, prosvjedi, štrajkovi i pregovori lako objašnjivi, puno je teže pojasniti uspjeh koji je naš narod lapidarno opisao sintagmom *kruha bez motike*.

Štrajk u školama 2019. godine dobar je primjer sindikalne borbe koja je prosvjetarima donijela povećanje koeficijenata i dodatak na plaću, dok je svim ostalim javnim službama, uključujući i školstvo, osnovica povećana mukte, tj. premijerovom vrhunaravnom voljom. Tri i pol godine kasnije isti je premijer postupio slično. Ovaj su puta dva zdravstvena sindikata, potaknuti prethodnim selektivnim povišicama, prosvjedovala i štrajk najavljuvala, dok su se svi ostali sindikati, koristeći započete pregovore, poveli za njima i vladu isporučili zahtjev za isplatom 10-postotnog dodatka na plaću.

Iako se sve odigralo gotovo na prepad, teško se oteti dojmu da je rješenje, po već više puta viđenoj matrici, unaprijed pripremljeno. Spakiran je aranžman prema kojem manje dobivaju oni s većim plaćama. Sindikatima je ova, socijalno osjetljiva, ponuda čvrsto vezala ruke. Usto, premijer im je jasno dao do znanja da njegova vlada s trojakom povišicom ide s i bez njihova pristanka. Da se radilo o davanju, a ne o ponudi koja je povezana s bilo kakvim pritiskom, sâm je premijer žovljivo isticao pozivajući se tog prijepodneva više puta na latinsku sentencu: *Bis dat, qui cito dat*.

Sve se ovo odigralo u trenutku kada je, zbog priблиžavanja kraja nastave, još uvijek visio u zraku štrajk školskih sindikata. Dati upola manje radnicima od onoga što su sindikati zahtjevali i pri tom ih zadovoljiti, ozbiljno smanjivati cijenu rada u javnom sektoru drugu godinu zaredom, odužiti aktualne pregovore za GK ugovore, spriječiti u začetku buduće sindikalne akcije, sanirati nastalu političku štetu kojoj je, udovjavajući zahtjevima liječnika i sudaca, premijer sam kumovao – neki su od benefita koje je Plenković ubrao u polusatnoj partiji sa sindikatima.

Kako je u svemu ovome prošla sindikalna strana? Jesu li u pravu oni koji zaključuju da su u egalu učinak dugotrajnog cirkularnog štrajka i *privremeni dodatak trajnog karaktera*? Prije četiri godine, 2019., gotovo da i nije bilo inflacije i svako je povećanje osnovice ili koeficijenata vodilo uspostavi primjerenije cijene rada. Danas nas svako ugavaranje povišice u postotku koji je manji od rasta cijena, uđaljava od dosegnute cijene rada. Osim toga, svaka akcija, a osobito ona koja ispunji očekivanja s kojima se u nju ulazi, među članstvom iskorjenjuje *kastorski* mentalitet. Darovana povišica ima posve suprotan učinak.

Nakon što se na srpskom suncu, brže čak i od kugle sladoleda za 4 eura, istopi zajednički učinak povišice i regresa, te nakon što se u kolovozu i posebno u rujnu, definitivno shvati da se od povećane plaće više ne može nikako spojiti kraj s krajem, započet će preispitivanje podrške lipanjskoj povišici. Sve više će tada biti onih kojima neće biti mrsko čak ni pogledati u zube darovanom konju. Još jednom će se potvrditi kako nema baš neke vajde od naknadne pameti, a i premijer će tada sa sindikatima imati neke nove planove. Predizborne, dakako.

OTVORENO PISMO MINISTRU RADOVANU FUCHSU

Dopunski rad

Ako pod pismom podrazumijevamo samo komunikaciju između posiljatelja i primatelja, njegova inačica koja se šalje i novinarima (Otvoreno pismo) – ne udovoljava uvjetu diskrecije. Radi se o svojevrsnom pritisku na pojedinca kojem se piše ili na ustanovu, odnosno instituciju koju primatelj predstavlja. Otvoreno pismo se najčešće upotrebljava kada neka poznata osoba ne ispunjava nešto što je prethodno obećala. Problem dopunskog rada nije nov i s njim je primatelj, tj. ministar obrazovanja Radovan Fuchs, dobro upoznat. O ovom problemu su predstavnici sindikata više puta razgovarali s visokim dužnosnicima MZO-a. Predizborne su se o rješenju ovog problema očitovali sve veće političke stranke uključujući i vladajuću. Kako problem nije riješen ni ove godine, a kako se radi o posljednjoj godini mandata aktualne vlasti, Otvoreno pismo o dopunskom radu – podsjetnik je i na nerealizirana obećanja stranke na vlasti i njenog ministra. Kako otvoreno pismo zahtijeva i javni odgovor, njegov izostanak znači ignoriranje problema i omalovažavanje onoga tko na problem upozorava. Na pismo koje je sindikat 21. lipnja uputio ministru Fuchsu nikakav odgovor nije stigao.

Poštovani Ministre!

Deset godina nakon što je Vaš predhodnik Vedran Mornar dopunskim radom pedagoški unakazio završetak nastavne godine; sedam godina nakon što se Hrvatska demokratska zajednica, izjasnila za plaćanje učiteljima i nastavnicima ove vrste rada; tri godine nakon što Vam je povjerenovo vođenje Ministarstva znanosti i obrazovanja; godinu dana nakon što je Vaš državni tajnik Tomislav Paljak najavio ukidanje ove vrste rada i povratak popravnih ispita – dopunski rad i dalje zagorčava život učiteljima i nastavnicima, učenicima donosi ocjene koje nemaju uporište u njihovim stvarnim postignućima, a prosvjetnoj vlasti omogućava zavarivanje javnosti nerealnim učeničkim uspjehom.

Za koji će dan negativno ocijenjeni učenici krenuti s dopunskim radom. Njime će se mnogim negativno ocijenjenim učenicima omogućiti da još dok nastava traje, bez truda i rada, postanu pozitivni. Ne želeći se dodatnim radom samokažnjavati za nešto za što nisu odgovorni, sve više je učitelja i nastavnika koji izbjegavaju negativne završne ocjene. Onima koji postupe drugačije i čiji se učenici ipak nađu na dopunskom radu, dva će tjedna proteći u radu s učenicima koji ozbiljno kompromitira dokimologiski dio pedagoške struke. Umjesto da se negativne ocjene ispravljaju u razredu ili pred višečlanom stručnom komisijom na popravnom ispitu, najvažniji se dio ocjenjivačkog posla obavlja bez ičijeg uvida i nadzora.

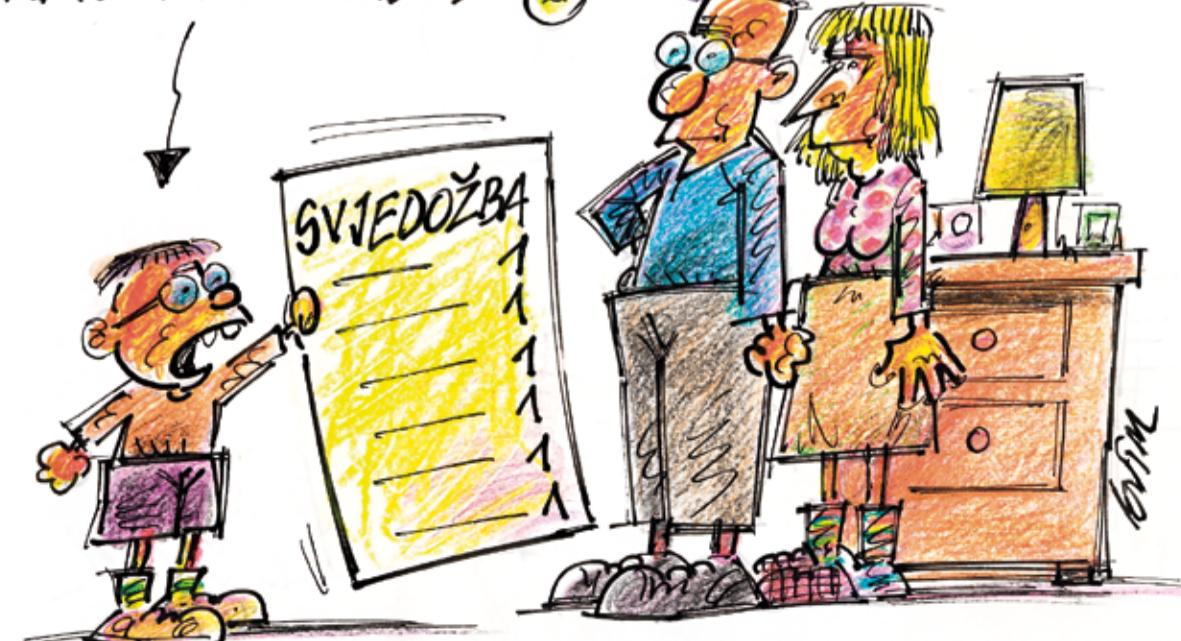
Povratku na prijašnje stanje, kada su postojala dva popravna roka na kojima se negativno ocijenjenim učenicima omogućilo polaganje ispita pred

članim povjerenstvom, nisu pomogle ni tisuće potpisnika peticije kojom se traži ukidanje dopunskog rada. Zašto se ukidanje dopunskog rada odlaze cijelo jedno desetljeće? Zna prosvjetna vlast jako dobro koje su sve negativne posljedice postojećeg rješenja. Ali zna ona i da je dopunski rad ispunio očekivanja onih koji su ga uveli ili kasnije branili. Zahvaljujući njemu prepolovio se ionako mali broj negativno ocijenjenih učenika. Sa 7 362 iz 2014. broj je 2021. pao na 3 444.

Poštovani Ministre, dopunski rad je loše pedagoško rješenje kojim se ruši dignitet ocjene i poslova ocjenjivanja te se njime značajno pridonosi stvaranju iskrivljene slike o postignućima naših učenika. Zato i jest moguće da štetno rješenje ne mijenjate čak ni Vi koji ga takvim „smatrate“. Poštovani Ministre, ako odmah ne reagirate, dat ćete za pravo onima koji tvrde da je razlika između onih koji dopunski rad opravdavaju i onih koji ga osporavaju, kada se radi o ministrima, samo u tome što se ovi drugi – izmotavaju!

EVO DOKAZ DA SAM BIO U PRAVU KADA SAM TVRDIO DA SU SE SVI NASTAVNICI U ŠKOLI UORTAČILI PROTIV MENE.

U čemu Viktor Gotovac griješi?

Gotovčev tekst pri svome kraju donosi i sindikatima važan smjerokaz. „Ako je pitanje statusa člana i nečlana sindikata krucijalno, jedino mjesto da se ono riješi jest Ustav. Stručno i znalački precizno.” Kad ovakav savjet dolazi od stručnjaka koji je dvaput osporio ustavnost spornih odredbi Zakona o radu, pametno bi bilo, stari bi latini rekli, *cum grano salis, nad njime se zamisliti*

Tesko se ne složiti s pravnim argumentima Viktora Gotovca „O ustavnom судu i sindikalnoj solidarnosti za 50 eura“ (Glasilo Preporod br. 161). Istina, nepotrebitno ih se nadopunjue reakcijama pojedinih sindikalista na odluku Ustavnog suda. Spomenute kvalifikacije najviše govore o onima od kojih dolaze. Teško se ne složiti s Gotovcem u dijelu teksta koji govori o diferenciranosti članova reprezentativnih i nereprezentativnih sindikata i osudi pokušaja da „članovi sindikata mogu od poslodavca dobiti dvostruki iznos prosječne godišnje sindikalne članarine“. Ono što se može razumjeti, ali s čime se teško složiti, ovi su Gotovčevi stavovi.

Pitanje izjednačenosti u pravima, a razjednačenosti u obvezama članova i nečlanova sindikata jest važno, ali nikako nije i najvažnije pitanje, a upravo ovo naglašava V. G., sindikatima u državnim javnim službama. Na nepravdu da jedni radnici plaćaju kroz članarinu nešto što drugi dobiju gratis - čelnici sindikata često ukazuju sami

članovi. Sve do ovih najnovijih događanja rijetko sam o ovome i govorio, ali su mi takva pitanja često postavljana.

Nije riječ ni o kakvu osjećaju članova sindikata, kako tvrdi V. G. nego o faktičnom stanju. A stanje je takvo da bez članarine nema sindikata, bez sindikata nema kolektivnih ugovora, a bez ugovora nema materijalnih prava. A ni jednog ni drugog nema bez pregovora koje u ime svojih članova i radnika vode sindikati. U sindikatima rade neki ljudi, sindikati angažiraju i različite stručnjake, a sve s ciljem da se kroz akcije i pregovore izbori što je moguće više. Dakle, nije osjećaj, nego činjenica. Jedini osjećaj koji se pri svemu ovome javlja, osjećaj je povrijeđenosti članova kada se suoče s uvredljivim komentarom nečlanova: *Nisam ja budala da plaćam nešto što mogu imati mukte.*

Točno je, kako ističe V. G., da „nečlanovi nemaju mogućnost sudjelovati u uređenju svojih prava“, ali je točno i da im za to nisu krivi članovi sindikata. Ne donose sindikati propise koji omogućavaju ugovaranje prava posredstvom sindikalnih predstavnika. I članovi i nečlanovi, uza sve ostale, na izborima biraju svoje političke predstavnike. Znači, odgovornost za to da jedni nešto mogu, a da drugi ne mogu – na svima je; onima koji na izbore izlaze i, još više, onima koji od izbora apstiniraju.

Tezu V. G. da se radnici ne bi trebali sindikalno organizirati „zbog finansijskog probitka“ moguće je i obrnuti: Radnici se ne žele učlaniti u sindikat upravo zato što to osjećaju na placi. Na mjesecnoj razini i ne radi se o veliku novcu, ali prema onoj narodnoj, zrno po zrnu pogaća, lako je izračunati da novac izdvojen za članarinu, dakako kroz nekoliko desetljeća radnog vijeka, i nije tako neznatan. Znači, ne može se jednima materijalni interes spočitavati, a kod drugih pred njime zatvarati oči.

Država jest najveći posloda-

vac te je pod velikim upitnikom stav V. G. da se poslodavci u privatnom sektoru ionako ne bi ugledali u državu. No sve i da jest tako, na državi je da afirmira pravedna rješenja, rješenja prema kojima će članovi nečlanovi biti izjednačeni u pravima nakon što ih se prethodno i u pogledu obveza dovede u istovjetan položaj. Zanimljivo je, barem koliko je meni poznato, da su u interegnumu između stupanja na snagu zakonskih promjena i njihova proglašenja neustavnim, baš neki privatnici članovima sindikata osigurali veća prava.

Gotovčev tekst pri svome kraju donosi i sindikatima važan smjerokaz. „Ako je pitanje statusa člana i nečlana sindikata krucijalno, jedino mjesto da se ono riješi jest Ustav. Stručno i znalački precizno.“ Kad ovakav savjet dolazi od stručnjaka koji je dvaput osporio ustavnost spornih odredbi Zakona o radu, pametno bi bilo, stari bi latini rekli, *cum grano salis, nad njime se zamisliti.*

Željko Stipić

PRENOSIMO IZ JUTARNJEG LISTA

Treba li se sindikat izboriti za posebna prava svojih članova u odnosu na radnike koji to nisu?

Član sam sindikata jer jednostavno mislim da je to pristožno. Nebitno ko jeg, ima ih nekoliko u mojoj struci. Član sam sindikata zato što mislim da treba postojati, kakav bio da bio. I zato da mu se mogu obratiti u slučaju spora s poslodavcem i zato da se u njega mogu razočarati ako mi ne pomogne, čak i zato da demonstrativnim ispisom ili prelaskom u drugi počekem da nisam zadovoljna načinom na koji djeluje. Član sam sindikata zato što je to civilizacijsko pitanje, dajem mjesecno neki sitan novac za članarinu ne zato što sam naročito oduševljena ili zadovoljna, dajem novac za ideju postojanja sindikata.

Davno, davno, na početku mog radnog vijeka organiziran je štrajk koji u tim počeciima mlade nam države nije baš blagonačlono dočekan od vladajućih struktura. Dio toga bila je i moja prva ravnateljica koja me, onako mlađu i plahu, pozvala u svoj ured, zatvorila za mnom vrata i, Bože moj čudnog li ponašanja, naslonila se na njih cijelim tijelom da ja slučajno ne bih izšla. Prekrižila je ruke na grudima i pitala hocu li i ja u štrajk i znam li ja da je ona potpisala moj ugovor o radu. Mobing se tek probijao kao riječ, a kamoli da mu se značenje jasno znalo, ali to je bilo to, pa i gore. Štrajkala sam. I tad i poslije. Sudjelovala u sindikalnim akcijama, potpisivala, izjašnjavala se, izlazila na trgovine. Cijelo to vrijeme bila sam svjesna da bi sindikat čiji sam član mogao i više i bolje i da ne znam baš točno u svakom segmentu što radi i što pregovara.

Za to vrijeme, gospođa Lejdi, čak i kad je nitko ne bi pitao iznosila je svoje nega-

Izmjenama i dopunama Zakona o radu predviđa se mogućnost ugovaranja povoljnijih prava za članove sindikata u odnosu na ostale zaposlene koji odbijaju učlanjenje u sindikat

tivne stavove o sindikatu. „Ne pada mi na pamet štrajkati! Ne, ne, neću ništa potpisivati! To niti je sindikat, niti mene predstavljaju, hvala im lijepa. Lopovi jedan do drugog, uvale se u fotelje pa do kraja života. Pitajte kolika im je plaća! Eto vam vašeg sindikata, rekli su da će povećanje biti osam posto pa na kraju ispalio šest. To sindikata vidjelo nije. Ni taj niti ijedan

drugi. Nema šanse da se ikada učlanim u sindikat.“ Gospođa Lejdi nikada se nije odrekla ničeg što je sindikat izboro u pregovorima. Kao ni Bruno, član vladajuće stranke i ozbiljan pretendent na ravnateljsko mjesto, vječni organizator posla za vrijeme štrajka, jedan od onih koji dojavljuju tko radi, tko ne radi. Što je i normalno, zašto bi se i odricali?! Sindikat se bori

za prava radnika u svojoj branši, postoji zato da se poboljšaju uvjeti, poštuju prava, povećaju plaće, da se pregovara, prijeti i dogovara. Za sve.

A da bi sindikat postojao on mora imati neke članove. Mora imati reprezentativan broj članova, tihu vojsku koja članstvo uglavnom i najveći dio vremena potvrđuje plaćanjem članarine. Nikada do sada nisu zbog toga bivali posebno nagrađeni. Što se mene tiče, ne mora ni sad, čak mi je i mrvicu nelagodno, nisam član sindikata ne bih li dobila neka posebna prava. Ono što izmjene i dopune Zakona u radu nude je mogućnost ugovaranja povoljnijih materijalnih prava za članove reprezentativnih sindikata kroz kolektivne ugovore. U praksi to znači nešto veće božićnice, regresi i slične povremene isplate. Kako li su se tek sad gospođa Lejdi i Bruno obrušili na sindikat, a naročito na kolege članove. „Je li vas sram?“ pitali su „Prodali ste se za 20 eura“. E da su samo takvi na drugoj strani, ne bih se niti sekunde pitala ima li nešto sporno u toj odluci. Znam ljudi, broje svaki euro na plaći, njima članarina nije sitna stavka, oni od tog žive tri, četiri dana i никакvog luksusa u životu nemaju, komotne potrošnje ni ušteđevine. Ima i onih koji su učlanjeni u sindikat koji nije reprezentovan, imali su svoje razloge zašto su odabrali neki manji, manjinski sindikat. Boriti se za svoje članove posve je legitimno, nagraditi ih također, ali ne mogu se ne upitati koliko će razdora donijeti takav zakon i kome je to u interesu.

Tanja Mravak

Piše
Ivan Plantić

Evangelje po Ivanu

Prije dvije godine na Svjetskoj informatičkoj olimpijadi hrvatski učenici osvojili su zlatne medalje. Promišljam o tome i pitam se – vrijede li u ovoj zemlji više glave tih genijalaca, noge Luke Modrića, ruka Silvana Hrelje u Saboru, guzica Maje Šuput, jetra Vladimira Šeksa, jezičina Marije Selak Raspudić ili najnoviji outfit Modnog mačka? U društvu koje se klanja ofarbanim i ožbukanim damama i kojekakvima krimosima koji okreću tešku lovnu i lake curice, glava ne vrijedi mnogo, naročito ako nije prazna

Svršeno je; još jedna nastavna godina, još jedna kalvarija, došla je svome kraju. Sve u životu prođe, prođe i sam život – zar je u tome smisao i utjeha? Šaljem vas kao ovce među vukove; riječi koje će savršeno opisati položaj hrvatskih učitelja i nastavnika u ljetu ljeta Gospodnjeg 2023., sve do konačnog pitanja – Bože naš, zašto si nas ostavio, zašto si digao ruke od ove zemlje i njenog obrazovnog sustava?

Invokacija, dakako, neće promijeniti stvari tako dugo dok zbornice nalikuju na stada ovaca okružena vukovima na svim razinama hranidbenog lanca, od roditelja, osnivača, dijela ravnatelja pa do Svetica. Ministarstvo će, dakako, pilatovski oprati ruke, ali nema tog sapuna ni varikine da spere naslage prljavštine i crnila koje se taložilo trideset godina jer od postanka suvremene hrvatske države pa naovamo mrak se brzinom svjetlosti širio obrazovnim sustavom. Svi tih godina Svetice su utrile put destrukciji i devastaciji sustava i demotivaciji nastavnika, potvrđujući staru devizu – nesposobni su sposobni sposobne učiniti nesposobnima. Biser na niska ministara obrazovanja je, glancajući svoje svjetlopise i hagiografije, nastojala stoljeću dati svoje ime provođenjem blagotvornih reformi; zahvaljujući jednom od njih, Vedranu Mornaru, moja tipkovnica je u blaženom stanju. Jer upravo on je, ako ste zaboravili, odgovoran za ukidanje prvog popravnog

ispitnog roka u lipnju i uvođenje dopunskog rada (produžne nastave, op. a.), tema koja redovito dovodi do prijepora i žustrih rasprava u vremenu lipanjskim danima.

Kako bismo postavili dijagnozu i propisali terapiju, potrebno se prisjetiti povijesti bolesti – kad sam ja bio u nižim razredima osnovne škole, spominjem se kako je opstojala produžna nastava i kako su se učitelji pojavorom prvih ljetnih vrućina trsili podučiti barem propisanom minimumu moje kolege iz razreda koji devet i pol mjeseci nastavne godine nisu pokazivali ni promil želje ni volje za rad. Tijekom mog uspona obrazovnom vertikalom produžna nastava negdje se putem izgubila, sve do ere gore spomenutog prvosvećenika sa Svetica, koji je odlučio upokojiti prvi produžni rok te uskrisiti davno uzemljenu produžnu nastavu, ovaj put pod nazivom dopunski rad.

O motivima ovakvog čina izlišno je promišljati; pojedini analitičari skloni su stvar pripisivati (lošoj) namjeri, međutim, smatram da ne treba namjeri pripisivati ono što se vrlo jednostavno može objasniti – neznanjem. Ako baš inzistirate, rekao bih kako je riječ o još jednom koraku unazad u sveprisutnoj pedocentričnoj pedagogiji koja dominira hrvatskim školstvom od '91. pa do jutros; uvođenjem dopunskog rada nastojalo se demotivirati učitelje da zaključuju negativne ocjene i tako na umjetan

način frizirati stanje u školstvu. Iako navedeni oblik rada svakako predstavlja neposredni odgojno-obrazovni rad s učenicima, a takav oblik rada sukladno važećoj pravnoj legislativi ulazi u osnovu za normu, odnosno plaćanje, ministarstvo nikad nije pokazalo namjeru takav rad materijalno vrednovati (mitski ostali poslovi, za koje se već godinama zubima, noktima i perom borim da se taksativno nabroje).

Sličnog je stava i većina kolega jer dopunski rad nije ništa drugo do li besplatna instrukcija za one koji cijele nastavne godine izbjegavaju obaveze, ne dolaze na dopunske nastavu i, vrlo često, opstruiraju nastavni proces. Od sindikata, Preporod je jedini prepoznao štetnost ovakvog rješenja; na predizborni upit, danas vladajući HDZ još prije sedam godina izjasnio se za nužnost plaćanja ovakvog oblika rada. Radovan Fuchs, glavom i bradom, prije nego postade ministrom, izjasnio se protiv dopunskog rada, jednakom kao i nedavno ražalovani državni tajnik Pašljak. Tisuće ljudi iz sustava potpisalo je peticiju za ukidanje dopunskog rada, međutim, on je i dalje tu, upravo ovih dana naglašeno aktualan. Nastavničke Facebook grupe ne tako davno skupile su osam tisuća potpisa za ukidanje anonimnih prijava nastavnika; kolegica Tamara Šoić i moja malenkost, u pratnji predsjednika Preporoda, predali smo ih na urudžbeni zapi-

snik u MZO-u – trebamo li još jednom odraditi posao Ministarstva i za rukicu ih dovesti do rješenja koje sami, očito, ne žele vidjeti? Priznajte, začudna je spoznaja da resorni ministar, kao toksiolog, ne vidi koliko bi ovakav potez ublažio kronično toksičnu atmosferu u sustavu. Ili je intencija Svetica upravo zaštita učeničkog nerada i vršenje pritiska na nastavnike da pošto-poto izbjegavaju zaključivanje negativnih ocjena?

Čudnovati su putevi Gospodnji; ta vidite da i među članovima Plenkovićeva kabineta nalazite takve koji su bili ponavljači. Upravo na dan kad pišem ovaj tekst, 26. lipnja 2021., na Svjetskoj informatičkoj olimpijadi hrvatski učenici osvojili su zlatne medalje, dok je Hrvatska bila najuspješnija EU zemlja. Promišljam o tome i pitam se – vrijede li u ovoj zemlji više glave tih genijalaca, noge Luke Modrića, ruka Silvana Hrelje u Saboru, guzica Maje Šuput, jetra Vladimira Šeksa, jezičina Marije Selak Raspudić ili najnoviji outfit Modnog mačka? U društvu koje se klanja ofarbanim i ožbukanim damama i kojekakvima krimosima koji okreću tešku lovnu i lake curice, glava ne vrijedi mnogo, naročito ako nije prazna. Stoga i ovim putem poručujem ministarstvu – ukinite dopunski rad, vratite prvi popravni rok i ne grijesite više.

Riječ je Gospodnja.
Amen.

Piše
Marijan Šimeg

PRENOSIMO IZ ŠKOLSKIH NOVINA

Vizionari i oni drugi

Trideset godina pričati o zemlji znanja pa u okviru svog mandata ponuditi Zakon o odgoju i obrazovanju koji je nakon četrnaest izmjena i dopuna doveden do neprepoznatljivosti, nije ni vizionarski ni promišljeno a ni drukčije, već je isključivo i samo za jednokratnu upotrebu

Nakon što je 1873. godine postao ban, Ivan Mažuranić predstojniku odjela za bogoštovlje i nastavu Pavlu Muhiću i njegovu savjetniku Janku Jurkoviću dao je zadaću da sastave nacrt za novu školsku osnovu. Početkom 1874. sazvao je stručnu konferenciju na kojoj se raspravljalo o tom nacrtu kako bi se uobličio u zakonsku osnovu. Uz Mažuranića i već spomenute Muhića i Jurkovića, na njih su sudjelovali Živko Vukasović i Andrija Knežević, dva školska nadzornika iz Vojne Krajine, Franjo Petračić i Franjo Klaić, ravnatelji zagrebačkih škola, profesor realke Ivan Stožir, dijecezanski školski nadzornik Adolf Weber i glasoviti učitelj Ivan Filipović.

Reklo bi se, najveći obrazovni stručnjaci toga vremena zajedno s vladinim predstavnicima kreirali

su novi školski *Zakon ob ustroju pučkih škola i preparandijah u kojem je istaknuto da je svrha pučkog školstva religijski i moralni odgoj djece i obrazovanje za građanski život*. Posebno je naglašeno da osim „duševnih“ škola kod učenika treba razvijati i „tjelesne sile“, tako da je od 1874. godine kao obvezan predmet u škole uvedena tjelovježba. Zakonom su ukinute dotadašnje razlike između seoskih i gradskih škola, čime se htjela dati općenost školstvu i izjednačiti sve učenike u obrazovanju bez obzira na mjesto pohađanja škole.

Mesta koja su imala više od tri tisuće stanovnika obvezno su moralno imati opću pučku školu s četiri učitelja. Svako mjesto u kojem je bilo barem 40 školskih obveznika trebalo je imati pučku školu, no ako za to nije bilo nov-

ca, više obližnjih mjeseta moralno je podići zajedničku školu, a novac za njezino podizanje i održavanje trebale su osigurati školske općine.

Svaka školska općina morala je imati školski odbor koji je upravljao školom, a Vlada je imala sve ključne ovlasti u pitanju školstva, određivala nastavne programe i udžbenike za pučke škole te provodila vrhovni nadzor nad školstvom i rješavala sva stručna i disciplinarna pitanja. U školama s više učitelja ravnatelj je obvezno morao biti izabran iz redova učitelja. Učitelji i učiteljice na taj su način dobili strukovnu samostalnost. Zakonom su učiteljice izjednačene u plaći s učiteljima, što je Mažuranićev zakon svrstavao među rijetke zakone u Evropi koji na taj način nisu diskriminirali učiteljice.

Bilo je to prije nepunih 150 godina i može se reći da je Mažuranić bio vizionar jer je žećeći ne samo pravno uokviriti školski sustav nego ga i sadržajno, organizacijski, stručno osvremeniti angažirao stručnjake koji su ponudili rješenja među kojima prepoznajemo mnogo toga što i danas živimo u hrvatskim školama. I kad malo bolje razmislite, imate osjećaj kao da je tada vrijeme stalo, jer ma koliko se trudili, ne možete se sjetiti nekog vizionara, nekog ne političara nego državnika koji bi učinio nešto epohalno, nešto dugoročno dobro ne za sebe nego za Hrvatsku, i za njezinu školstvo, ali i za sve druge vitalne djelatnosti.

Trideset godina pričati o zemlji znanja pa u okviru svog mandata ponuditi Zakon o odgoju i obrazovanju koji je nakon četrnaest

izmjena i dopuna doveden do neprepoznatljivosti, ponuditi kataloge znanja, HNOS, CKR, Školu za život, cjelodnevnu školu... sve ono kratkog daha i s ograničenim rokom trajanja u stilu „drž vodu dok majstori odu“ ili „poslijemene potop“ nije ni vizionarski ni promišljeno drukčije nego za jednokratnu upotrebu. I zato nam je tako kako jest, zato se „pištoljima“ moralo škole utjerivati u eksperimentalnu cjelodnevnu priču.

Zbornice očito nisu prepoznale ni ideju, ni viziju, a bogme ni vizionara. Možda od rujna bude bolje, tko zna! Ah, čini se da nitko ništa ne zna. Jer, kad ne znaš kamo želiš stići, svi su putovi dobro. U to ime želim vam svima da se ne pogubite putem, da preko ljeta napunite baterije i da vam od rujna bude mnogo, mnogo bolje.

4 ...NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI... NOVOSTI...

16. lipnja Povjerenstvo za utvrđivanje reprezentativnosti donijelo rješenje o reprezentativnosti udruga više razine, odnosno sindikalnih središnjica. Kao i pri utvrđivanju reprezentativnosti 2018. godine uz Savez samostalnih sindikata Hrvatske reprezentativni su još Nezavisni hrvatski sindikati i Matica hrvatskih sindikata. SSSH ima 97.923 člana, NHS 80.107 i Matica 54.840 članova. Utvrđena reprezentativnost temelj je za sudjelovanje u radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i drugih tripartitnih tijela na nacionalnoj razini. Sindikat Preporod je od 15. srpnja 2022. pridruženi član Saveza samostalnih sindikata.

19. lipnja Vrhovni sud potvrdio presudu Županijskog suda u Zagrebu prema kojoj je štrajk u pravosuđu, koji je organizirao Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika, zakonit. Radi se o iznimno važnoj presudi jer je riječ o štrajku ne-reprezentativnog sindikata. Štrajku nije razlog sklapanje, izmjena ili dopuna kolektivnog ugovora, nego se radi o štrajku koji je organiziran isključivo u svrhu zaštite i promicanja gospodarskih i socijalnih interesa. Ova će presuda u budućnosti olakšati provođenje štrajka.

21. lipnja Otvorenim pismom Preporod reagirao na tromost prosvjetne administracije u pogledu rješavanja problema dopunskog rada u školama. Unatoč velikom broju prikupljenih potpisa kojima

se zahtijeva ukidanje dopunskog rada i povratak popravnih ispita, te podršci koju je ovim inicijativama pružili ministar Radovan Fuchs i bivši državni tajnik Tomislav Paljak, ništa se konkretno nije dogodilo.

23. lipnja Na inicijativu dijela članica i članova udruge koja okuplja pomoćnike u nastavi u središnjici Preporoda održan sastanak na kojem se razgovaralo o problemima radno-pravnog statusa pomoćnika u nastavi, ali i mogućnostima njihova efikasnijeg organiziranja. Zaštita statusa članica i članova kroz udrugu, osnivanje sindikata ili organizirano priključenje nekom od postojećih sindikata – mogućnosti su koje bi trebale dovesti do poboljšanja položaja pomoćnika u nastavi.

27. lipnja U podružnicama započeo postupak utvrđivanja broja radnica i radnika učlanjenih u sindikat. Odluku o pokretanju postupka donijelo je Povjerenstvo za utvrđivanje reprezentativnosti nakon što je „prebrojavanje“ u sindikatima koji djeluju u javnim službama zatražio Sindikat Zajedno. Postupak će završiti do 20. srpnja.

28. lipnja Vlada RH predstavila Zakon o plaćama u državnoj službi i javnim službama. Cilj je novog zakona standardiziranje plaća za više od 230 tisuća zaposlenica i zaposlenika kojima se plaća osigurava u državnom proračunu. Umjesto 2500 kategorija radnih mesta i više od 500 različitih dodataka uvodi se jedinstvenih 16 platnih razreda s koeficijentima u rasponu od 0,9 do 8,0. Najniži će se koeficijent s 0,631 povećati na 0,90, odnosno za 42 posto. Uvodi se i dodatak na učinkovitost koji će iznositi do 30 posto i mogućnost ostvarivanja godišnjeg bonusa za one s najboljim rezultatima. Službenici koje će poslodavci ocijeniti ocjenom „zadovoljava“ neće moći napredovati, dok će službenici s ocjenom „ne zadovoljava“ dobivati otkaze. Do kraja godine planira se i donošenje dviju uredbi kojima bi se uredile visine koeficijenata za pojedina radna mesta.

29. lipnja U Osnovnoj školi Vladimir Nazor u Komletincima upriličeno predstavljanje sindikata Preporod. Održavanje sastanka su inicirale kolegice i kolege koje namjeravaju osnovati podružnicu. Na sastanku se osim o djelovanju Preporoda razgovaralo i o aktualnostima u odgojno-obrazovnom sustavu i djelovanju školskih sindikata.

30. lipnja Sudjelujući na prosjedu predstavnici Preporoda podržali zahtjeve radnika i radnika iz pravosudnih tijela. Prosjed je upriličen pred zgradom Vlade i na njemu su sudjelovale radnice i radnici iz svih županija. Podršku opravdanim zahtjevima Sindikata državnih i lokalnih

službenika i namještenika Preporod je pružio i 7. lipnja.

4. srpnja Predstavnici Sindikata sudjelovali u Novoj Kapeli na sastanku podružnice Osnovne škole Antun Mihanović. Na sastanku se razgovaralo o aktualnostima u obrazovanju i sindikalnom djelovanju, a upriličen je i ispraćaj Gordane Toht, sindikalne povjerenice, u mirovinu.

5. srpnja O problemima vezanim uz projekt cijelodnevne škole i njegovoj eksperimentalnoj primjeni, o posljedicama promjena koje se u strukovnom obrazovanju predviđaju od školske godine 2023/24. i mogućnostima odgode uvođenja ovih promjena te, na kraju, o razlozima i posljedicama kašnjenja pri donošenju Zakona o odgoju i obrazovanju razgovarali Ivan Milanović Litre, savjetnik za obrazovanje predsjednika Vlade i predsjednik sindikata Željko Stipić.

prenosimo iz tiska

vijesti

Severovi sindikati u pet godina ostali bez 15.000 članova, a SSSH narastao

GORAN PENIĆ

Nezavisni hrvatski sindikati, na čijem je čelu Krešimir Sever, nedavno najjača sindikalna središnjica u Hrvatskoj, palili su na nešto više od 80.000 članova i sada su na drugom mjestu po snazi jer su u razdoblju od pet godina, od 2018. do danas, izgubili oko 15.000 članova.

Minus je još veći ako se gleda desetogodišnje razdoblje, u kojem su izgubili više od 36.700 članova, što zapravo i jest trend sindikalizma u Hrvatskoj, gdje stariji odlaze u mirovinu, a mlađi nemaju interesa za učlanjivanje.

Proizlazi to iz rješenja o repre-

BANDO ŠKOLA/PIX

Premjer Andrej Plenković i Sanja Šprem, predsjednica Matice hrvatskih sindikata

DAMIAN RAĐUĆ/CROPIX

4000 manje

Matica hrvatskih sindikata pala na 55.840 članova

Dio članstva, oko 4000, izgubila je i Matica hrvatskih sindikata, koja okuplja 12 sindikata većinom iz područja zdravstva i obrazovanja, pa sada ima 55.840 članova, no smanjenje njezinu članstvu nije toliko dramatično kao u Nezavisnim hrvatskim sindikatima. Iako, treba reći i to da je za reprezentativnost potrebljeno 50.000 članova, pa i Matica dolazi u opasnost da za pet godina izgubi ako se nastavi trend opadanja članstva.

Maticu je donedavno vodio Vilim Ribić, a od prošle godine dužnost obnaša Sanja Šprem iz Sindikata hrvatskih učitelja.

SLOBODNA DALMACIJA

24 SATA

NO Radnički PORTAL

školske novine

Glas Slavonije

Glas Koncila

Večernji list

Jutarnji LIST